

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

COĞRAFYA 12

**YAZILIYA HAZIRLANIYORUM
2.DÖNEM 2.YAZILI**

OGM
MATERYAL

Soru 1 Verilen ifadeleri aşağıda boş bırakılan yerlere doğru olarak yazınız.

BM

boğazlar

NATO

genç

Türkiye

dinamik

jeopolitik

doğal gaz

Türkiye, sahip olduğu ..... vasıtasıyla Karadeniz ile Akdeniz arasında yapılan ticarete kilit bir noktada bulunmaktadır.

Önemli ..... rezervi olan Hazar Havzası'ndan bu kaynakların büyük bir bölümü ..... üzerinden dış pazara göndermektedir.

Askerî açıdan güçlü olan Türkiye, bölgesel barışı ve güvenliği sağlamak amacıyla ..... ve ..... gibi örgütlere de üyedir.

Ülkemizin ..... ve ..... nüfusu, gelişen ekonomisi ile sahip olduğu doğal ve beşerî özellikleri ..... konumunda belirleyici rol oynar.

Soru 2 Jeopolitik ve jeopolitik konum kavramlarını açıklayınız.

Jeopolitik:

Jeopolitik Konum:

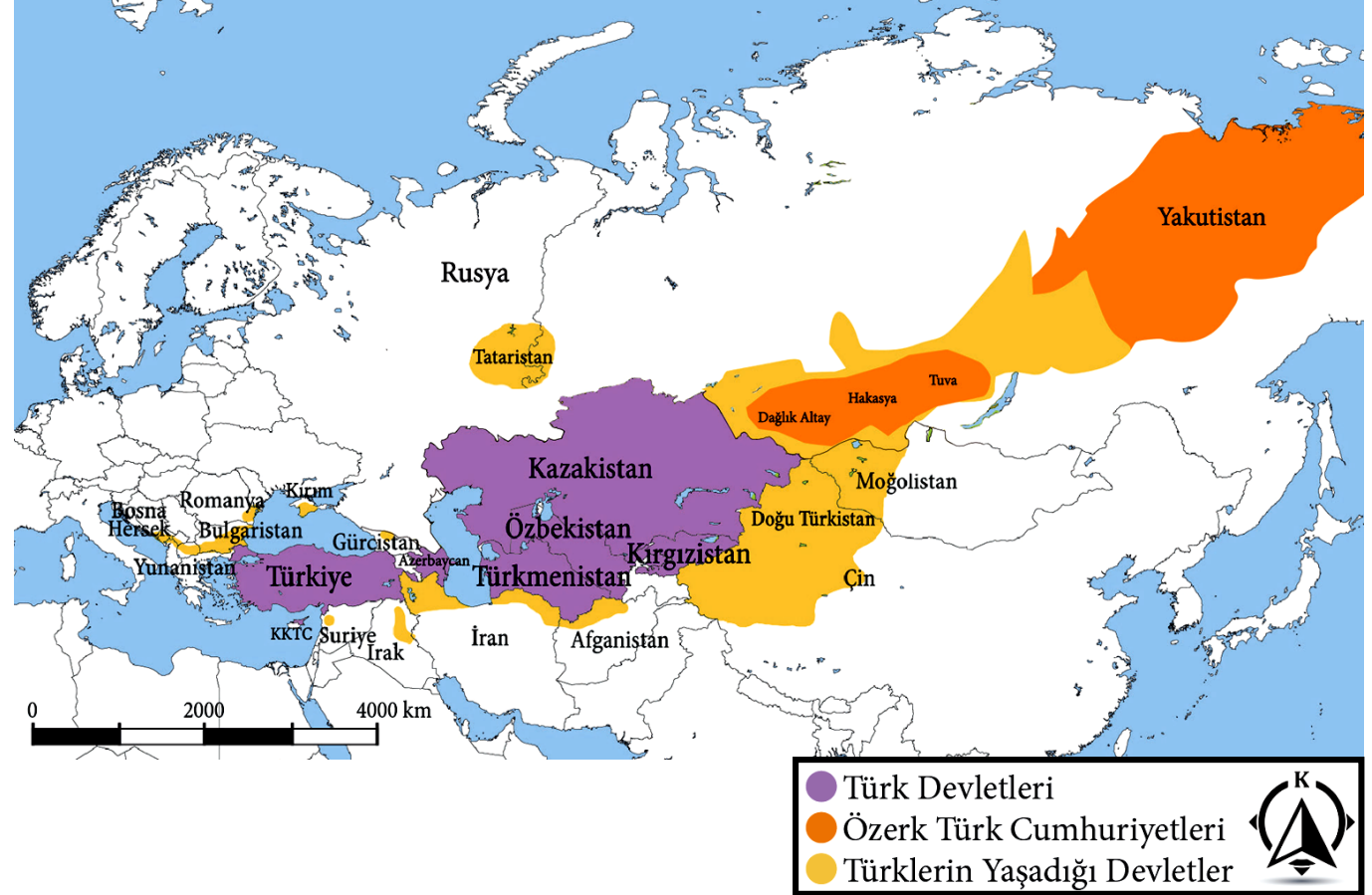

Soru 3 Türkiye'nin içinde yer aldığı ve yakınında bulunan jeopolitik bölgelerin isimlerini aşağıdaki şekil üzerinde belirtiniz.

Soru 4 Türk Kültür Havzası'nın yayılış alanını ve Türk Kültürü'nün kültür ocağında etkileşime girdiği kültürleri açıklayınız.

Türk Kültür Havzası:

Soru 5 Teknolojinin hayatımıza etkisini içeren örneklerin hangi alanlar ile ilgili olduğunu tabloda işaretleyerek belirtiniz.

	EKONOMİK	SOSYAL KÜLTÜREL
Belediyelerin oluşturduğu online haberleşme hatları sayesinde evsizlerin ve ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi		
Genel Ağ sayesinde e-ticaretin artması		
Bayramlar ve özel günlerde insanların yakınlarına toplu mesaj göndermesi		
Bulunulan her ortamda cep telefonu ve bilgisayar sayesinde para transferinin yapılabilmesi		

Soru 6 Aşağıda verilen ifadelerin ait oldukları kuşakları belirleyerek verilen iki kuşağın genel özelliklerini yazınız.

..... **kuşağı**; yaklaşık olarak 1965-1980 yılları arası doğanlar

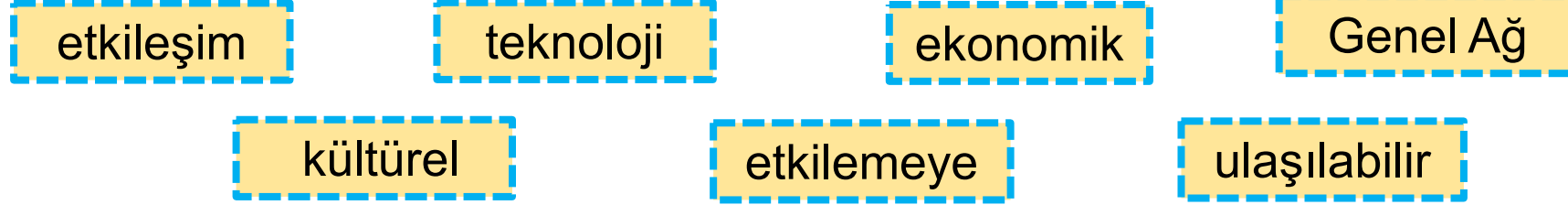
..... **kuşağı**; yaklaşık olarak 1981-2000 yılları arası doğanlar

..... **kuşağı**; yaklaşık olarak 2001 ve sonrası doğanlar

1965-1980 yılları arası doğanların
genel özellikleri

2001 ve sonrası doğanların
genel özellikleri

Soru 7 Teknolojik gelişmelerle ilgili verilen ifadeleri aşağıda boş bırakılan yerlere doğru olarak yazınız.

İnsanların farklı toplumları tanıma, kendinde olmayana ulaşma ihtiyacı; tren, uçak, radyo, televizyon ve ..... gibi araçlarla bugün çok daha farklı bir dünyanın oluşmasını sağladı. Gelişen ..... ve iletişim araçları ile bölgeler ve ülkeler arası ..... arttı. Bugün artık dünyanın her noktası ..... oldu. Bu etkileşim her alanda olduğu gibi ..... ve ..... boyutta da kendini yoğun bir şekilde hissettirmeye başladı. Ekonomik ilişkiler, kültürün maddi ve manevi unsurları ülkeleri ..... ve dönüştürmeye başladı.

Soru 8 Ülkelerin gelişmesinde etkili olan doğal ve beşerî faktörleri yazınız.

Doğal Faktörler

Beşeri Faktörler

Soru 9 Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde kullanılan kriterleri yazınız.

Soru 10 Gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesindeki faktörleri yazınız.

Soru 11 Ülkelerin ekonomik gelişme düzeylerinin belirlenmesinde kullanılan aşağıdaki ölçütleri açıklayarak, örnekteki boş bırakılan yerleri tamamlayınız.

Gayrisafi Millî Hasıla

Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

Örnek

Almanya'daki bir Türk şirketin kazancı;
Türkiye'nin ..... hasılasına,
Almanya'nın .....hasılasına katkı yapar.

Soru 12 İnsani Gelişme Endeksi'ni açıklayınız.

Soru 13 Aşağıdaki kavramları açıklayınız.

İnovasyon;

Girişimci;

Girişimcilik;

Soru 14 Aşağıda verilen ifadelerin “gelişmiş ülkelere” ait olanlarını (✓) ve olmayanlarını (✗) belirtiniz.

Gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) azdır.

☐

Hizmet sektöründe çalışan nüfus oranı fazladır.

☐

İleri düzeyde teknoloji üretimi ve kullanımı yüksektir.

☐

Girişimci insan kaynağı azdır.

☐

Doğuşta beklenen yaşam süresi uzundur.

☐

Kentleşme oranı yüksektir.

☐

Dış ticareti hacmi düşüktür.

☐

Eğitim standartları yüksektir.

☐

Yaşam kalitesi yüksektir.

☐

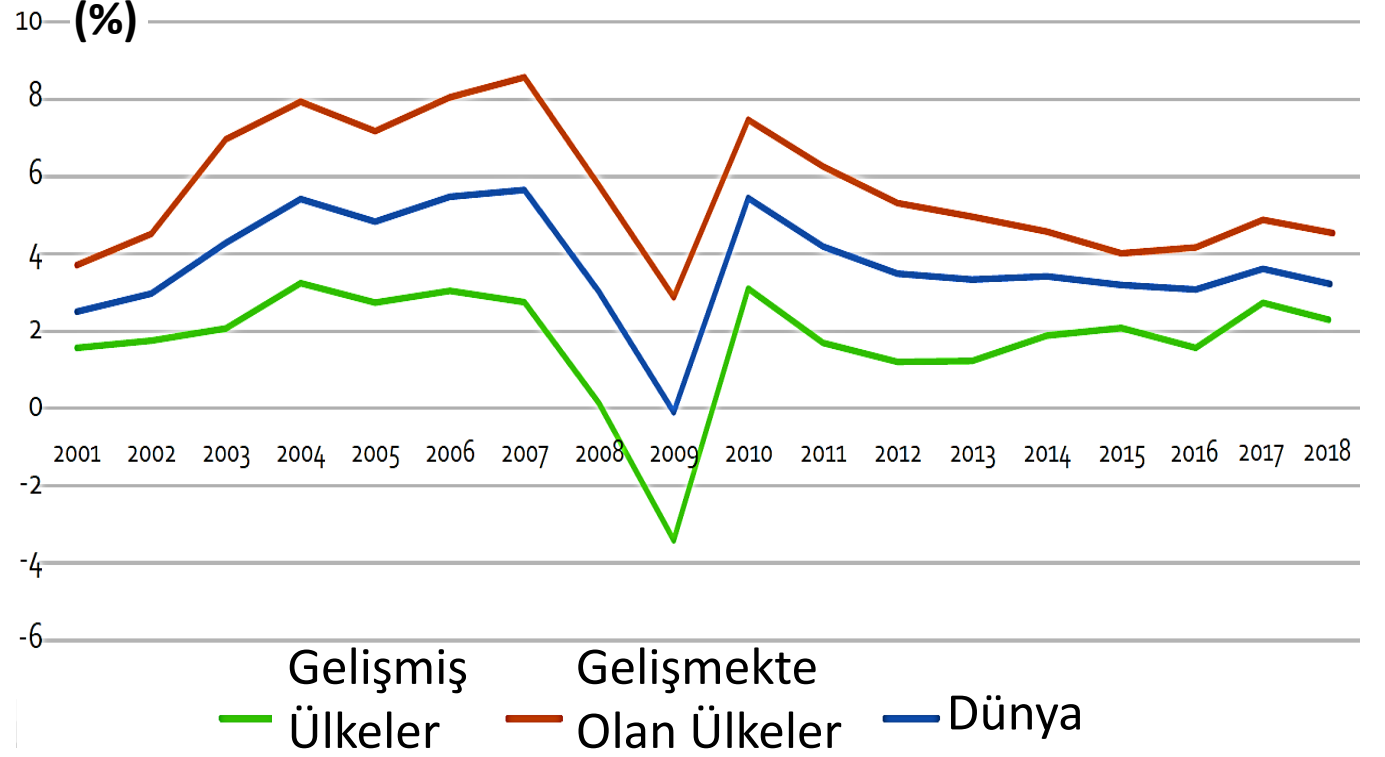
Siyasi özgürlükler sınırlıdır.

☐

Üretilen mal ve hizmetlerin değeri yüksektir.

☐

Soru 15 Aşağıda verilen gelişmişlik seviyesine göre küresel büyüme oranları (IMF, 2019) grafiğini açıklayınız.

Soru 16 Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin özelliklerini yazınız.

Soru 17 Almanya ve Bangladeş'i verilen özellikler yönünden karşılaştırınız.

ALMANYA

(2020)

BANGLADEŞ

Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi

Kentleşme Durumu

İnsani Gelişme Endeks Değeri

İnsani Gelişme Endeksi Sırası

Ortalama Öğrenim Süresi

Kişi Başına Gayrisafi Millî Gelir

Millî Gelirin Sektörel Dağılımı

Soru 18 Tablolardaki verileri ülkelerin gelişmişliği açısından açıklayınız.

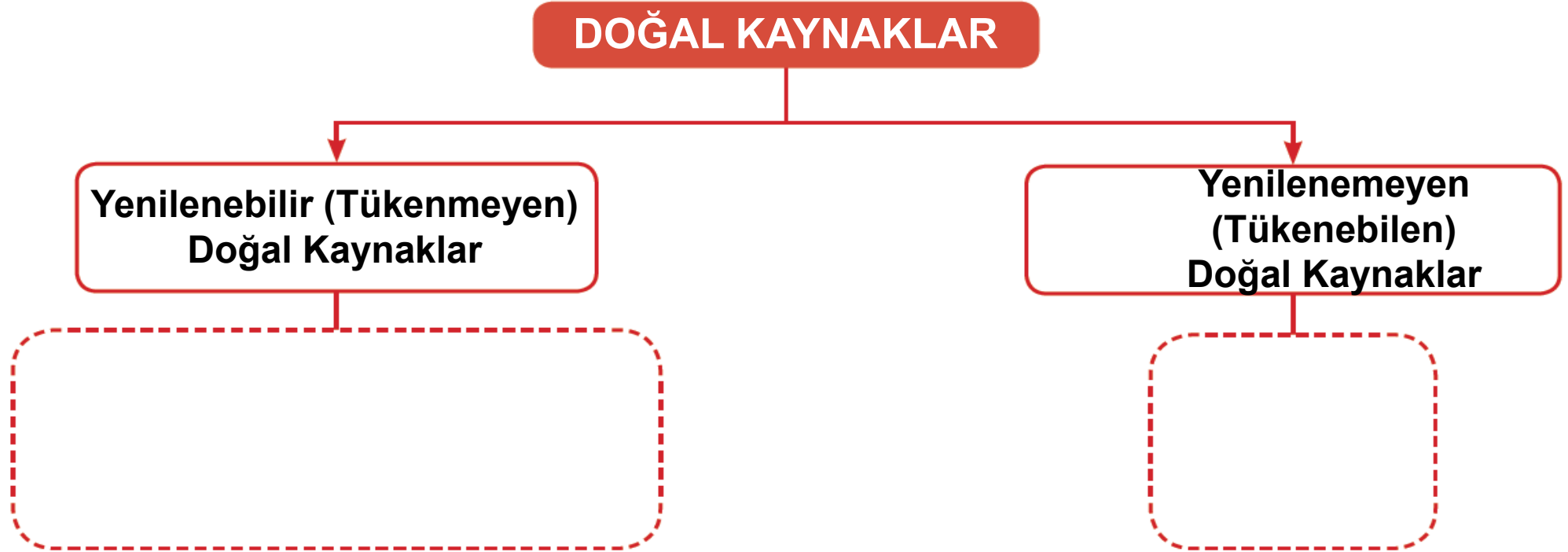
JAPONYA	Başkent:	Tokyo
Nüfus:		126.476.000
Yüz Ölçümü:		377.899 km ²
Diller		Japonca
Kişi Başına Gayrisafi Millî Gelir (Dolar)		42,932
İnsani Gelişme Endeksi:		0,919
İnsani Gelişme Endeksi Sıralaması:		19.

(2020)

NİJERYA	Başkent:	Abuja
Nüfus:		206.139.000
Yüz Ölçümü:		923.768 km ²
Diller		İngilizce
Kişi Başına Gayrisafi Millî Gelir (Dolar)		4,910
İnsani Gelişme Endeksi:		0,539
İnsani Gelişme Endeksi Sıralaması:		161.

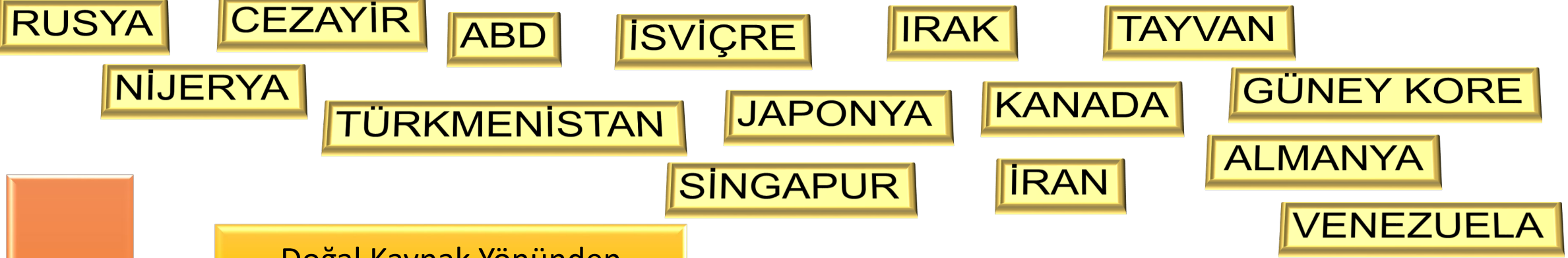
(2020)

Soru 19 Doğal kaynakları sınıflandırınız.

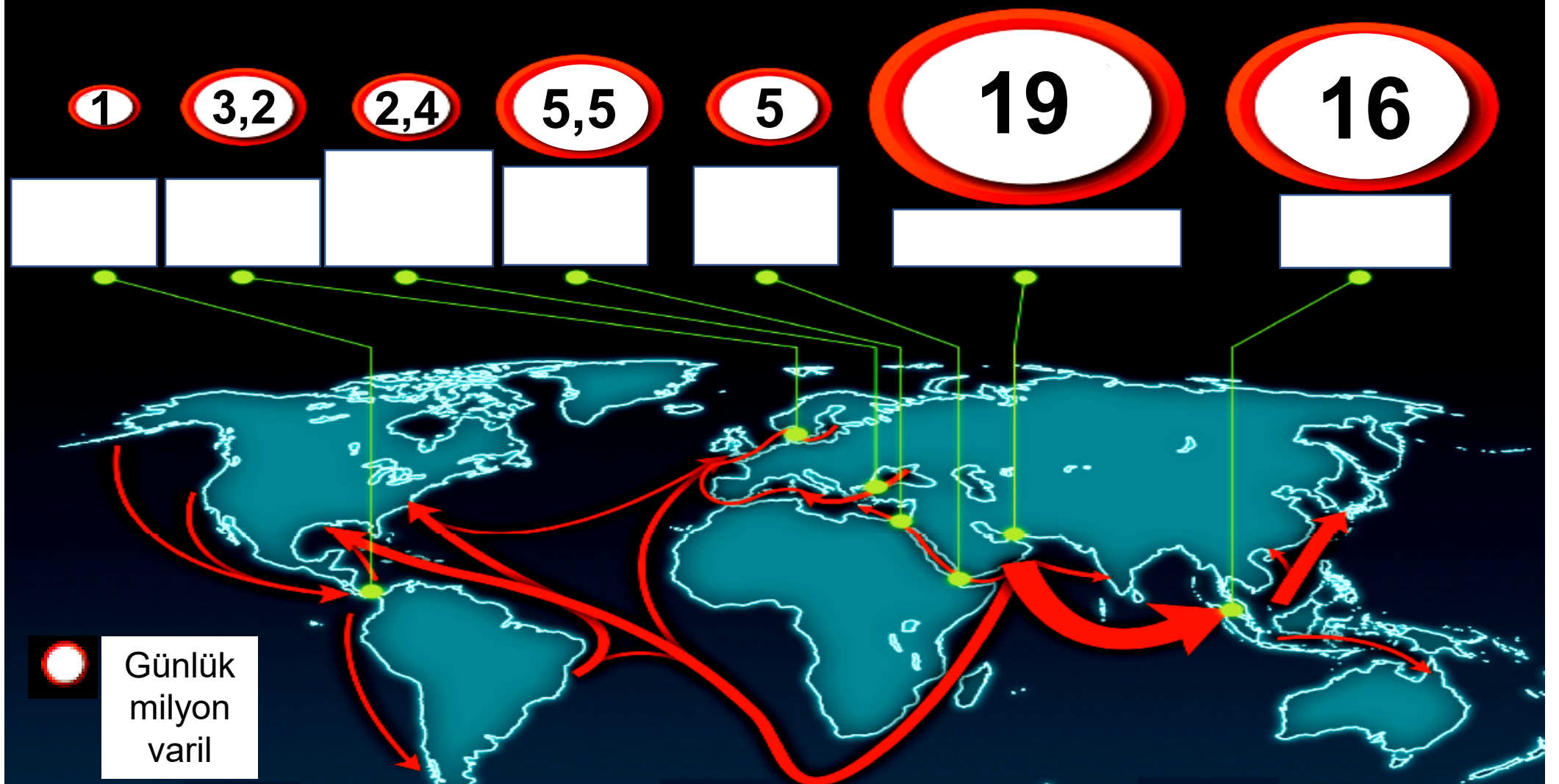

Soru 20 Aşağıda karışık olarak verilen ülkeleri doğal kaynak ve sanayileşme yönünden sınıflandırınız.

Soru 21 Günlük petrol geçişleri verilen aşağıdaki boğaz ve kanalların isimlerini yazınız.

Soru 22 Haritada işaretli yerlerdeki boğaz veya kanalların isimlerini yazınız.

Soru 23 Aşağıdaki ifadeleri boğaz ve kanallar ile doğru olarak eşleştiriniz.

Hindistan, Endonezya ve Çin'i deniz yoluyla birbirine bağlayan boğazdan Japonya, Çin ve diğer Asya Pasifik ülkelerine petrol ulaştırılmaktadır.
Basra Körfezi ile Hint Okyanusu'nu birbirine bağlayan boğaz, Körfez ülkelerinin petrollerinin dünya pazarlarına taşındığı önemli bir boğazdır.
Akdeniz ile Kızıldeniz'i birbirine bağlayan kanalla Suudi Arabistan, Körfez ülkeleri ve Asya Kıtası çıkışlı petroller Amerika ve Avrupa'ya ulaştırılır.
Karayip Denizi ile Büyük Okyanus arasındaki bağlantıyı sağlayan su yoludur.
Asya ile Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan önemli bir noktada bulunan, Karadeniz'deki ülkelerin Akdeniz'e ve açık denizlere bağlantısını sağlayan stratejik bir boğazdır.

HÜRMÜZ BOĞAZI

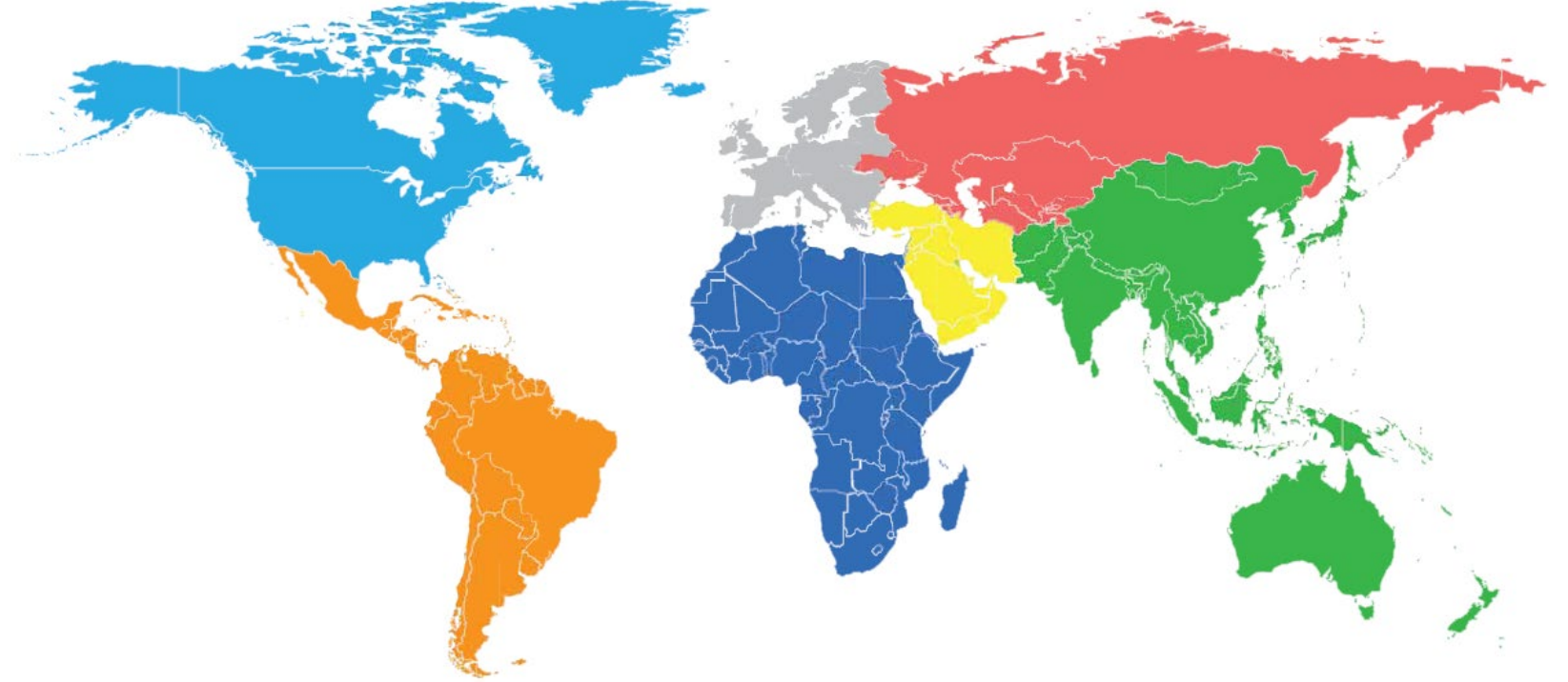
MALAKKA BOĞAZI

PANAMA KANALI

SÜVEYŞ KANALI

İSTANBUL BOĞAZI

Soru 24 2020 yılı bölgelere göre dünya ispatlanmış petrol rezervlerinin verildiği haritayı açıklayınız.

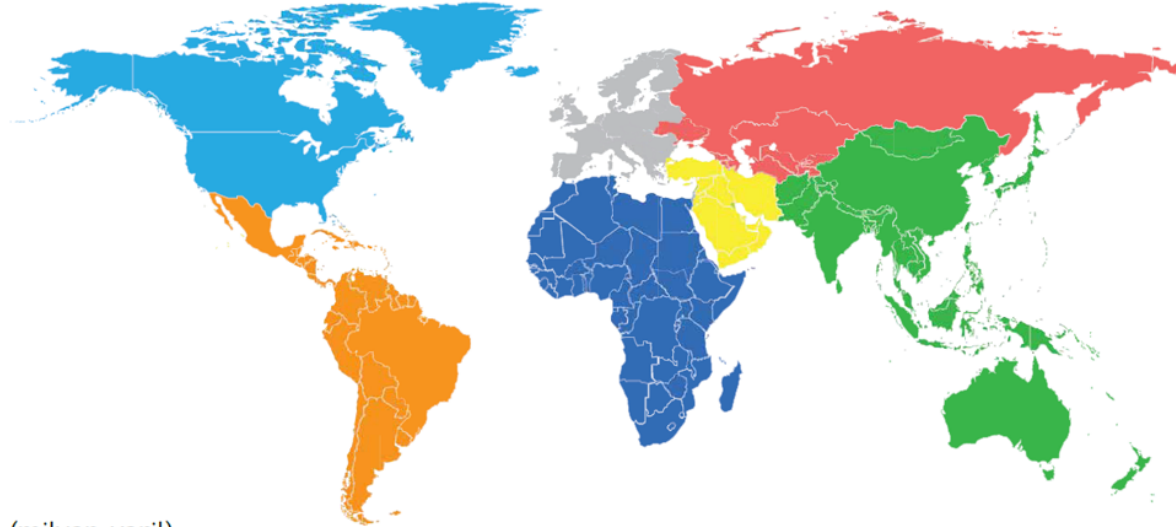
Kuzey Amerika	ABD
242,9; %14	68,8; %4
Asya Pasifik	Çin
45,2; %2,6	26; %1,5
Avrasya	Rusya
146,2; %8,4	107,8; %6,2

Avrupa	Orta Doğu
13,6; %0,8	834; %48,1
Orta ve Güney Amerika	Afrika
323,4; %18,7	125,1; %7,2

**2020 Yılı Bölgelere Göre Dünya
İspatlanmış Petrol Rezervi (milyar varil)**

Soru 25 Aşağıdaki harita ve grafiği Türkiye'nin enerji koridoru olma konumuna göre değerlendiriniz.

Kuzey Amerika	ABD
242,9; %14	68,8; %4
Asya Pasifik	Çin
45,2; %2,6	26; %1,5
Avrasya	Rusya
146,2; %8,4	107,8; %6,2

Avrupa	Orta Doğu
13,6; %0,8	834; %48,1
Orta ve Güney Amerika	Afrika
323,4; %18,7	125,1; %7,2

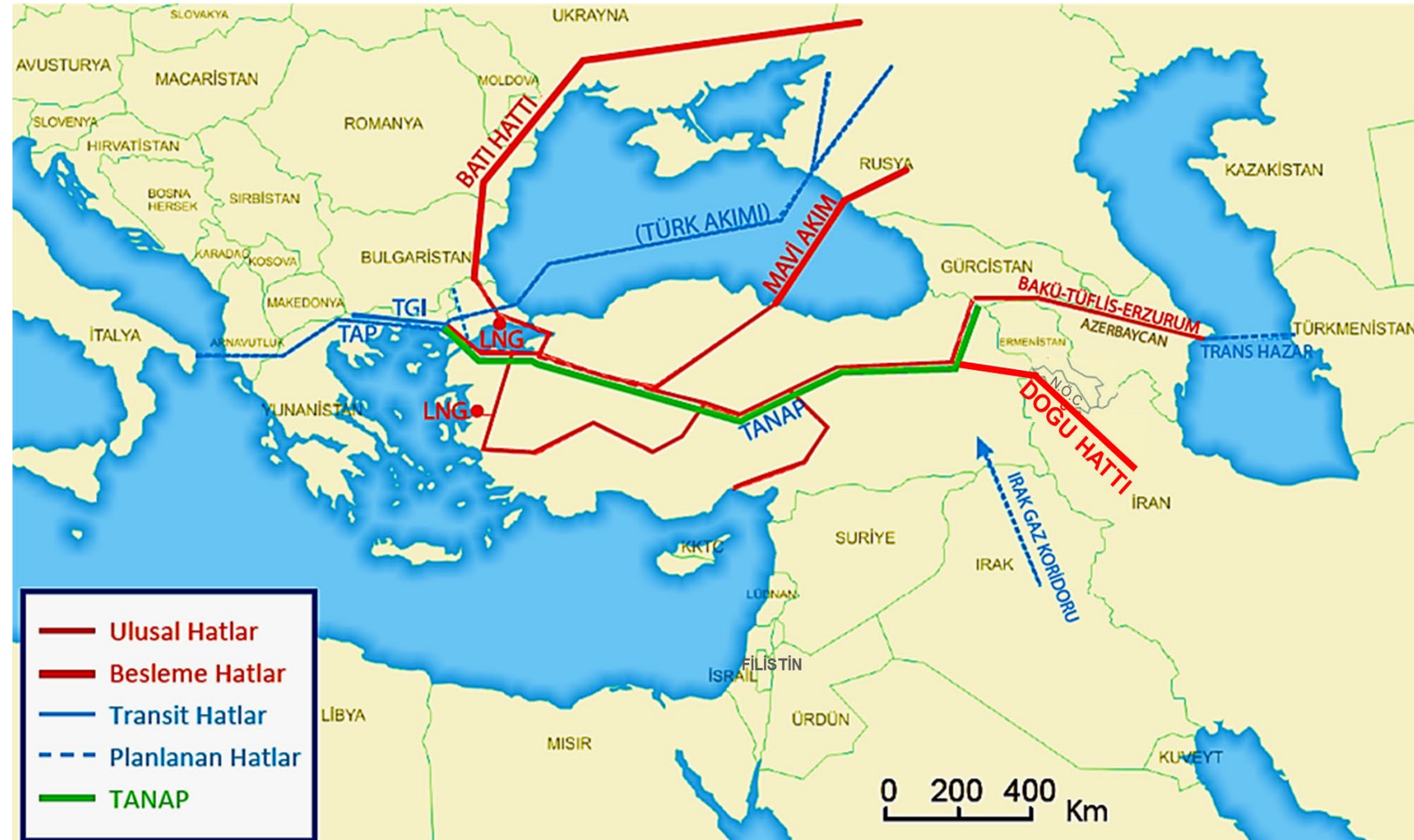
2020 Yılı Bölgelere Göre Dünya İspatlanmış Petrol Rezervi

Soru 26 Türkiye'nin enerji koridoru olmasında ve jeopolitik öneminin artmasında etkili olan faktörleri yazınız.

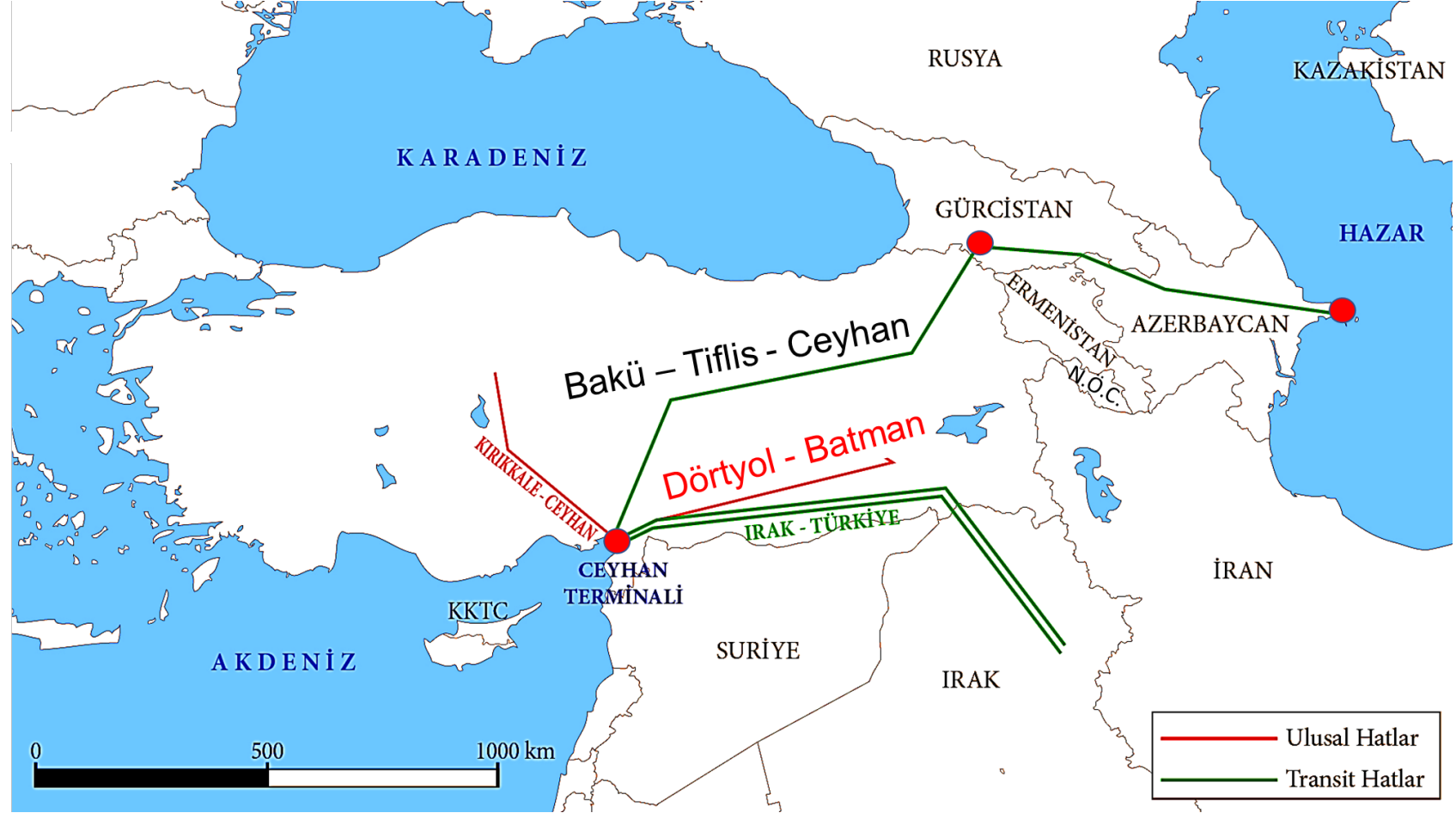

Soru 27 Türkiye'deki doğal gaz boru hatlarını yazınız.

Soru 28 Türkiye'deki petrol boru hatlarını yazınız.

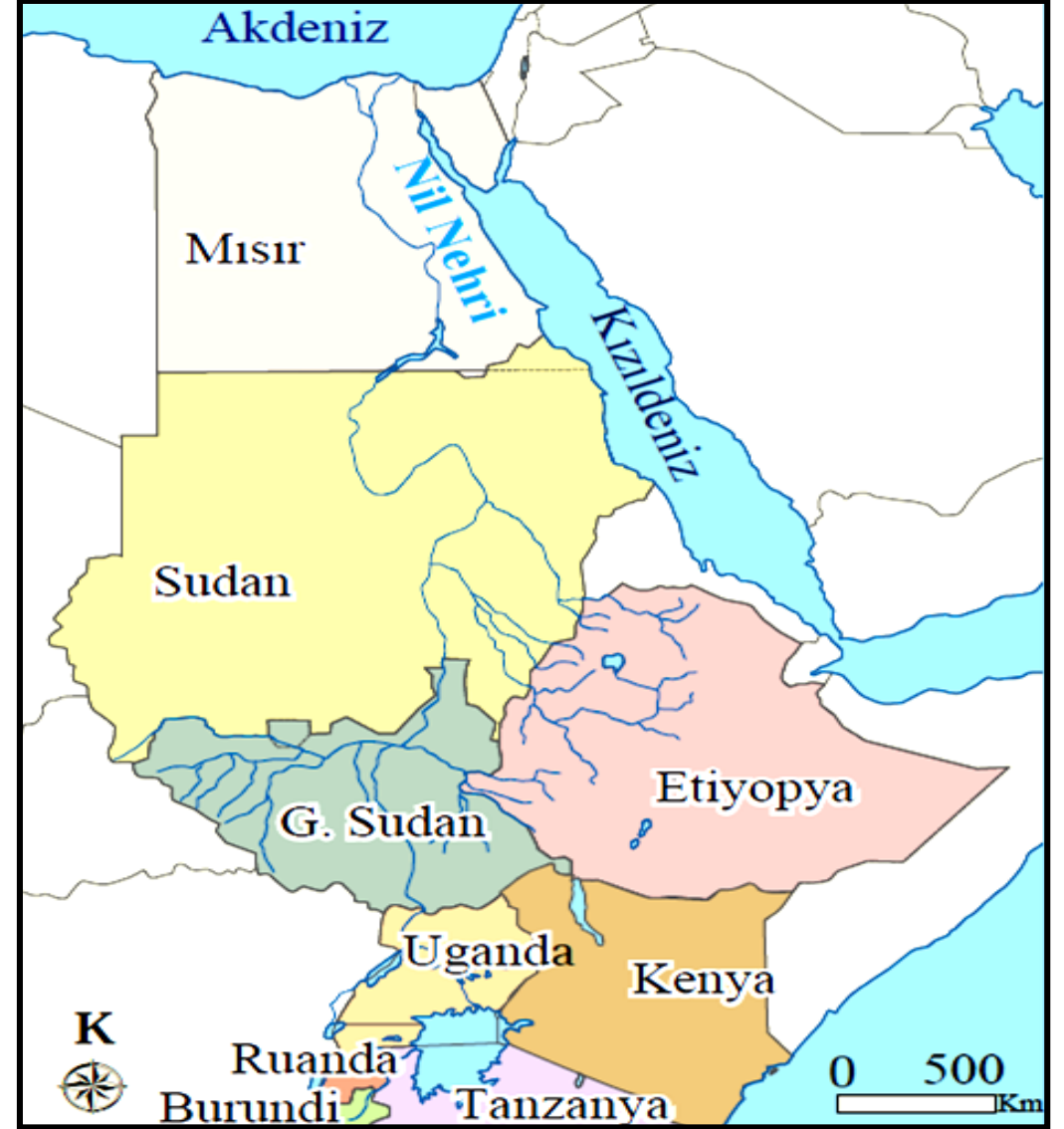

Soru 29 Dünyada çatışma alanlarının oluşmasında etkili olan faktörleri yazınız.

Soru 30 Haritada işaretlenen günümüz çatışma alanlarının isimlerini yazınız.

Soru 31 Sınır aşan sular kavramını tanımlayınız.
Aşağıda verilen haritayı sınır aşan sular ile ilişkilendirerek açıklayınız.

Soru 32 Günümüz çatışma alanlarına ait verilen ifadelerin karşısına çatışma alanlarının isimlerini yazınız.

Körfez Harekatı ve 2003 yılında ABD'nin işgal etmesi ile günümüze kadar devam eden çatışma alanıdır.	
Dünyanın petrol rezervlerince en zengin ülkelerinden biri olan Güney Amerika ülkesinde ekonomik ve siyasal kriz günümüzde de devam etmektedir.	
Çin'in, kuzeybatısında yer alan zengin doğal kaynakları ve tarıma elverişli toprakları bulunan alanı haksız işgali ile ortaya çıkan sorundur.	
1948 yılında İsrail Devleti'nin kurulması ve yayılmacı politika izlemesiyle günümüze kadar süren çatışma alanıdır.	
Petrol rezervi yönünden zengin olan Orta Afrika'nın batısındaki ülkede çatışmalar günümüzde de hâlâ devam etmektedir.	
Çatışmaların en önemli sebebi Aden Körfezi'nin kontrolünün bu bölgede olmasıdır.	

Soru 33 Aşağıdaki ifadeleri doğal çevrenin sınırlılığı ile ilişkilendirerek açıklayınız.

Ekosistem:

Beslenme ağı, besin zinciri:

Madde döngüleri:

Taşıma kapasitesi:

Soru 34 Sürdürülebilir kalkınma ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını açıklayınız.

Soru 35 Çevre politikalarının özünü oluşturan aşağıdaki dört temel ilkeyi açıklayınız.

Kirleten Öder İlkesi

Önleme İlkesi

İhtiyat (ileriye görme) İlkesi

İş Birliği İlkesi

Soru 36 Çevre politikasını açıklayarak, ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ile çevre politikalarını ilişkilendiriniz.

Soru 37 Çevre sorunlarını önlemede insanlara ve ülkelere düşen sorumlulukları yazınız.

Soru 38 Aşağıdaki çevre anlaşmalarını yanlarındaki ifadeler ile eşleştiriniz.

İlk kapsamlı toplantı

Stockholm Çevre Bildirgesi

Tek bir dünyamız var

Gündem 21

Rio Dünya Çevre Zirvesi

5 Haziran
Dünya Çevre Günü

Nesli tehlikede olan yabani
hayvan ve bitki türleri

CITES Sözleşmesi

Montreal Protokolü

Ozon tabakası

Habitat Konferansı

Kentleşme ve konut

Sulak alanlar

Ramsar Sözleşmesi

Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi

Bern

Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi

Küresel ısınma ve iklim
değişikliği, fosil yakıt tüketimi
ve karbon salımını azaltma

Kyoto Protokolü

Kuraklık ve çölleşme

Paris Anlaşması

Soru 39 Doğal ve kültürel mirasa yönelik tehditleri yazınız.

Soru 40

2018-AYT/Sosyal Bilimler-2

Tarımda çalışan nüfusun fazlalığı ve üretimin geleneksel yöntemlerle yapılması, az gelişmiş ülkelerin özelliklerinden biridir.

Aşağıdakilerden hangisi, bu ülkelerin tarımsal faaliyet özelliklerine örnek gösterilemez?

- A) Modern tarım uygulamalarına dönük yatırımlarının düşük olması
- B) Tarımdan elde ettikleri gelirin düşük olması
- C) Anız yakma ve nadas uygulamalarına rastlanması
- D) Tarımsal üretimlerinin öncelikle dış satıma dönük olması
- E) Tarımsal faaliyetlerinin büyük ölçüde iklim koşullarına bağlı olması

Soru 41

2018-AYT/Sosyal Bilimler-2

Günümüzde çevre sorunlarının küresel boyutlara ulaşması, bütün ülkelerin ortak kararlar alıp

bunları uygulamasını zorunlu hâle getirmiştir. Ancak birtakım kaygılar sebebiyle bu kararlar

bazı ülkeler tarafından göz ardı edilip hâlen çevreye zarar veren faaliyetlerini sürdürmelerine

neden olmaktadır. Dünyadaki kimi çevre örgütleri de, bu ülkelerin tutumlarına karşı şiddet

içermeyen eylemler yapmaktadır.

Çevre örgütlerinin bu faaliyetlerinin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çevre sorunlarına yol açan faaliyetleri engellemek

B) Toplumu çevre sorunlarına karşı bilinçlendirmek

C) Ülkelerin çevre konusunda politika üretmelerini sağlamak

D) Uluslararası düzeyde çevresel iş birliğine öncülük etmek

Soru 42

2019-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler

Dünyada pek çok ülkede doğal gaz rezervi bulunmakta ve çıkarılmaktadır. Yüksek doğal

gaz rezervi ve üretimi olan ülkelerin dünya pazarındaki etkisi de fazla olmaktadır.

Bu enerji kaynağının üretimi ve pazarlanmasında aşağıdaki ülkelerden hangisinin küresel etkisi daha fazladır?

- A) Japonya
- B) Çin
- C) Nijerya
- D) Rusya
- E) Meksika

Soru 43

2019-AYT/Sosyal Bilimler-2

Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde uluslararası kuruluşlar tarafından çeşitli ölçütler belirlenmiştir. Bu ölçütlerin bir kısmı ekonomik, bir kısmı da sosyal ve kültürel niteliklerle ilgilidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu ölçütlerden biri değildir?

- A) Ülkelerin yer altı ve yer üstü kaynaklarının rezervi
- B) Temel hak ve özgürlüklere sahip olma düzeyi
- C) Ülkelerde üretilen mal ve hizmetlerin değeri
- D) İhracata konu olan ürünlerin ekonomik değeri
- E) Sağlık ve eğitim hizmetlerinin yeterliliği

Günümüzde doğal ve kültürel miraslara yönelik tehlikeler devam etmektedir. Her ne kadar doğal ve kültürel mirasların korunmasında devlet yönetimleri sorumluluklarını yerine getirmeye çalışsa da zaman zaman bazı tehditler ortaya çıkmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu tehditlerden biri değildir?

- A) Tarihî miras alanlarının millî park hâline getirilmesi
- B) Doğal ve kültürel miras alanlarındaki madencilik faaliyetleri
- C) Sel, kaya düşmesi ve yangın gibi afetlerin tarihî eserlere zarar vermesi
- D) Bazı endemik bitki türlerinin yerel pazarlarda gıda maddesi olarak satılması
- E) Savaşlarda kültürel miraslara yönelik saldırıların olması

Soru 45

2020-AYT/Sosyal Bilimler-2

Ekonomik açıdan yeterince kalkınmamış bazı ülkeler çeşitli ham madde kaynaklarına

sahip olmalarına rağmen bunları işleyerek mamul maddeye dönüştürecek sanayileri

yetersiz olduğu için, ihtiyaç duydukları işlenmiş ürünleri diğer ülkelerden satın alırlar.

Kalkınmamış bazı ülkelerde görülen bu durum üzerinde, aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha fazladır?

- A) Doğal kaynaklarının yetersiz olması
- B) Sahip oldukları nüfus miktarının düşük olması
- C) Teknoloji ve nitelikli insan gücünün yetersiz olması
- D) Ülke yüzölçümlerinin küçük olması
- E) Tarım topraklarının yetersiz olması

Soru 46

2020-AYT/Sosyal Bilimler-2

Enerji üretiminin sağlandığı doğal kaynaklardan bir bölümü belirli bir rezerve sahip olup bu kaynakların zaman içerisinde tükeneyeceği öngörülmektedir.

Aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisi bu öngörü içerisinde değerlendirilemez?

- A) Petrol
- B) Doğal gaz
- C) Taş kömürü
- D) Jeotermal
- E) Linyit

Soru 47

2021-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler

Aşağıda iki farklı ülkenin tarımsal yapısıyla ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

K ülkesi: Ülkede genel olarak temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik tarım yapılmaktadır. Bu

ülkede genellikle doğa koşullarına bağlı olarak tarım yapıldığından üretimde yıldan yıla dalgalanmalar görülür. Ayrıca tarım ve hayvancılıktan elde edilen verim düzeyi de düşüktür.

L ülkesi: Ülkede tarımsal üretim, temel ihtiyacın karşılanması yanında ticari amaçlarla da

yapılmaktadır. Bu ülkedeki tarımsal faaliyetlerde modern teknikler kullanıldığından üretimde

yıllara göre büyük değişim görülmemekte ve hayvancılıktan elde edilen verim düzeyinin de

yüksek olduğu görülmektedir.

Buna göre K ve L ülkelerinde belirtilen farklılıkların ortaya çıkmasındaki temel neden aşağıdakilerden hangisidir?

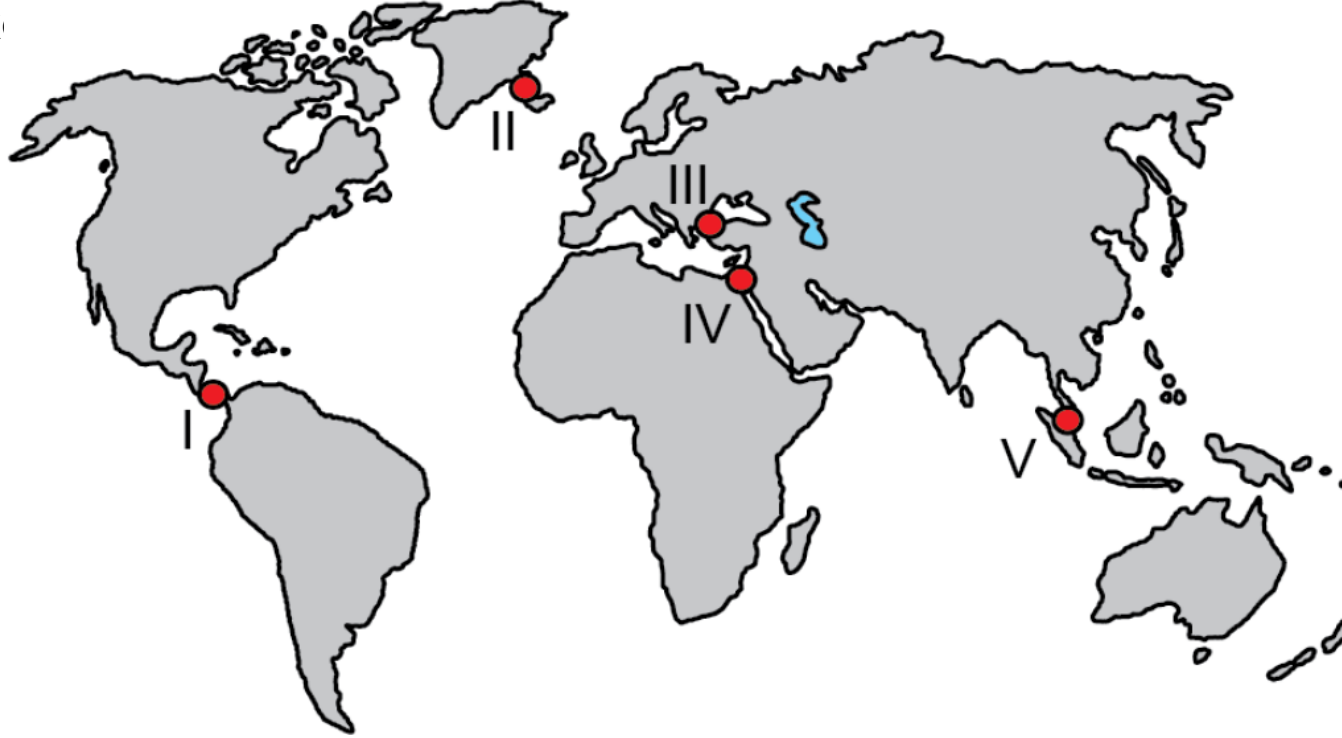
A) Kalkınma önceliklerinin farklı olması

B) İhtiyaçların farklı olması

Soru 48

2021-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler

Petrolün çıkarıldığı alanlardan tüketildiği alanlara taşınırken kullanılan deniz yolu güzergâhlarında boğazlar ve k

Haritada numaralandırılan boğaz veya kanallardan hangisi önemli petrol taşıma güzergâhları üzerinde yer almaz?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

Soru 49

2021-AYT/Sosyal Bilimler-2

Gelişmekte olan bir ülkede, sektörlerin ekonomiye olan katkılarının son on yıla ait dağılımını gösteren bir tablo incelendiğinde tarım sektörünün ekonomideki payının azaldığı, sanayi ve özellikle de hizmet sektörlerinin paylarının arttığı görülmüştür.

Bu ülkenin sosyal ve ekonomik yapısıyla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Enerji tüketimi artmaktadır.
- B) Kentleşme oranı artmaktadır.
- C) Ekonomik bakımdan gelişmektedir.
- D) Tarımsal üretim miktarı azalmaktadır.
- E) Eğitimli nüfus oranı yükselmektedir.

Soru 50

2021-AYT/Sosyal Bilimler-2

Gelişmiş ülkeler; çevre sorunlarının önlenmesine yönelik etkili politikalar, yasal önlemler ve

çeşitli uygulamalar geliştirmiştir. Bu politika ve uygulamalar, küresel ekosistemin korunması ve

sürdürülebilirliği açısından da önemlidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu ülkelerin uygulamalarına örnek gösterilemez?

- A) Çevre sorunlarına karşı bütüncül ve katılıma dayalı bir çevre politikası geliştirmeleri
- B) Sürdürülebilir doğal kaynak kullanımı için düzenlemeler yapmaları
- C) Kirleten öder ilkesi gereği çevre sorunlarına neden olanlara yasal yaptırımlar uygulamaları
- D) Kamu ve özel sektör ile toplumun çevre sorunlarına karşı sorumluluk almalarını sağlamaları
- E) Koruma alanlarındaki ekonomik değer taşıyan maden rezervlerini işletmeleri